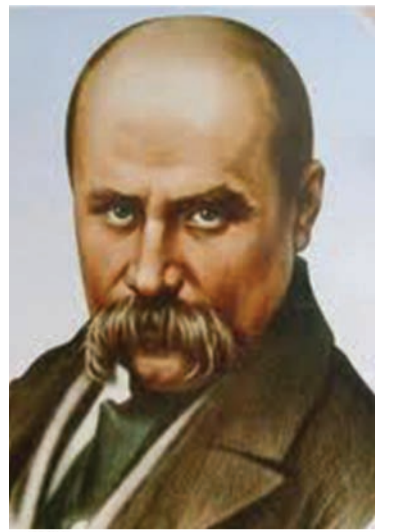


Український ВІСНИК



М. Улевіч

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXV. № 13-14 (липень) 2018

Прочитайте:

- ❖ Інтерв'ю з головою СУРу і депутатом Миколою Мирославом Петрецьким
- ❖ Дні міста Серету – XI-ий випуск
- ❖ Трафунки
- ❖ Міжнародний фестиваль української пісні ім. Назарія Яремчука – II-ий випуск
- ❖ З архівів
- ❖ «Петрівський ярмарок» у Чернівцях – свято торговельної традиції і культури
- ❖ Сторінку гумориста
- ❖ Фестиваль українського рибальського борщу



У Суліні рибалки наловили всілякої риби. Розставивши сіті, вони, як у тій казці, примовляли: ловися, рибко, велика і маленька, ловися... А з тієї риби молодиці наварили таких борщів, що на всю Дельту запахло!

(репортаж на 16 стор)

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ В БУХАРЕСТІ

В цьому році українці по всьому світі відзначають 105-річчя з дня смерті видатної української письменниці Лесі Українки. Мабуть, важко знайти українця, який би не знав хто вона така. У Бухаресті вечір, присвячений Лесі Українці, відбувся у суботу 30 червня, в осередку Бухарестської філії Союзу Українців Румунії.



На заході були присутні члени української громади Бухаресту, студенти, а також багато представників румунської інтелігенції Столиці, з-поміж яких варто згадати письменників Іоана Калоте, Ліліяну Тома, Іоана Дана Марту, Тудора Чоботару, Андраду Інгрід Маран та акторів Магду Беческу і Штефана Апостола.

У своєму вступному слові голова Бухарестської філії СУР Ярослава Колотило представила коротке і нелегке життя української письменниці:

«1 серпня 1913 року на грузинському курорті Сурамі у 42 роки пішла з життя українська письменниця Леся Українка. Причиною її ранньої смерті був кістковий туберкульоз і невиліковна хвороба нирок. Незважаючи на важку хворобу, поетеса не переставала творити. Останні роки життя Лариси Косач-Квітки минули в подорожах на лікування до Єгипту й на Кавказ. Разом із чоловіком, Климентієм Квіткою, вона працювала над збиранням фольклору, інтенсивно опрацьовувала власні драми. На звістку про важкий стан Лариси Петрівни в Грузію приїхала її мати, якій письменниця диктувала проекти своєї так і ненаписаної драми «На берегах Александрії». Основна тема творів Лесі Українки – образ ідеальної землі, земного раю, який називається «Україною». Феномен таланту Лесі Українки полягав у тому, що вона одночасно плідно працювала в різних літературних жанрах. У кінці 90-х років з'являються її поеми «Одно слово», «Віла-посестра», «Се ви питаєте за тих», «Ізольда Білорука», в яких яскраво виявилася схильність до оригінальної обробки світових сюжетів. Леся Українка активно працювала і як перекладач, її увагу привертала вершинні явища світової літератури – «Макбет» Шекспіра, «Пекло» Данте, «Кайн» Байрона. Вона переклала також драму Г. Гауптмана «Ткачі», яка належала до забороненої в Росії літератури, вірші Надсона, Конопніцької, Ади Негрі. Похована на Байковому кладовищі в Києві».

Також присутні на заході мали можливість побачити документальний фільм про життя видатної української поетеси Лесі Українки (режисер постановник: Голєня Богдан).

Наприкінці заходу, присвяченого пам'яті Лесі Українки, прочитали вірші поетеси молодий теолог Володимир Малкович та діти Надія та Николайко Панчик.

У другій частині заходу відбулася презентація книг, виданих за фінансуванням СУР – «Екологічна політика» Івана Дубовича та Публіцистика Михайла Гафії Трайсти.

Вечір закінчився виступом інструментального дуету скрипки та акордеону членів ансамблю «Зоря» – Наталії Панчик Колотило та Богдана Костюка.

Слід зазначити, що Верховна Рада України ухвалила постанову про відзначення на державному рівні 150-річчя від дня народження видатної письменниці та громадського діяча Лесі Українки 25 лютого 2021 року.

У плані заходів щодо відзначення на державному рівні 150-річчя від дня народження Лесі Українки Рада рекомендує передбачити: створення повного бібліографічного словника Лесі Українки, електронного варіанту архіву родини Драгоманових-Косачів: Олени Пчілки (Ольги Косач), Михайла Драгоманова, Ольги Косач-Кривинюк, Оксани Косач-Шимановської, Юрія Косача; забезпечення функціонування Науково-дослідного інституту Лесі Українки Східно європейського національного університету імені Лесі Українки. Окрім того, депутати рекомендують здійснити розробку і запровадження екскурсійних маршрутів, пов'язаних із життям та творчістю Лесі Українки; створити науково-популярний фільм про життя та творчість Лесі Українки.

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Дружні стосунки розвиваються

Делегація Тячівщини у складі Михайла Голубки, кандидата економічних наук, доцента кафедри Національної академії управління (м. Київ), завідувача кафедри ВНЗ «Львівський кооперативний коледж економіки і права», уродженця Тячівщини, Василя Йовді, голови районного комітету профспілки медичних працівників Тячівського району, голови Товариства румунів Закарпаття ім. Іоана Мігалі де Апша, заступника головного лікаря Тячівської районної районної лікарні №1 з лікувальної частини Віктора Поповича, колишнього працівника райпрокуратури Володимира Романа побувала з дружнім візитом місті Сигіт Марамороський. Ініціатива поїздки належить Михайлу Голубці. Головна мета – зміцнити дружні стосунки закладів, які представляють члени делегації з колективом українського ліцею ім.Тараса Шевченка у Сиготі. Приймав делегацію з директор ліцею Касіян Піцура. Розмова в його кабінеті видалася цікавою і насиченою. Зокрема члени делегації довідалися багато для себе нового про минуле та сьогодення ліцею, досягнення, успіхи та проблеми цього славного далеко за межами Мараморощини колективу. До речі, в подарунок отримали випуск спецжурналу до 20-ліття ліцею «Український педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка 1997-2017 рр.». Зі слів директора Касіяна Піцури, заклад відчуває постійну підтримку з боку керівництва освіти та міста. Адже український ліцей – єдиний в своєму роді у всій Румунії. В ньому навчається понад 200 учнів. Директор також підкреслив, що радий зустрічі з нашою делегацією, його тішить, що про ліцей не забувають. Також пан Піцура звернув увагу членів делегації на те, що тутешніх українців не слід називати діаспорою, адже вони тут живуть з прадавніх



часів, тобто є автохтонами на цих землях. Навіть елементарна цікавість до них, увага до їхніх потреб може надати їм необхідної стійкості, щоб протривати на своїх автохтонних землях ще не одну сотню років. До слова, це єдиний цивілізований шлях вирішення аналогічних проблем всіх народів, що живуть тепер в Україні та українців за її кордонами.

Далі делегацію Тячівщини ознайомили із закладом, педагогічним колективом, методами його навчальної та виховної роботи. Касіян Піцура та Михайло Голубка обмінялися думками про роботу закладів, в яких працюють. Залишається сподіватися, що зустріч переросте у гарну традицію та принесе обоюсторонню користь. До речі, в ході цього візиту домовлено про переклад викладачами ліцею на українську мову книги Василя Йовдія «Оповідання з правого берега Тиси», що вийшла румунською мовою в місті Клуж.

Потім була спільна мандрівка вулицями Сиготу, ознайомлення з його мешканцями, красотою, історичними та архітектурними пам'ятками. Враження у всіх зосталися якнайкращі, а загальний висновок напрошувався сам собою – дружні стосунки мають вагу не тільки для українців Румунії, а й для румунів України.

Символічно, але мій дідусь, Одовічук Іван, багато своїх дописів в чернівецький /тоді Румунія/ український тижневик «Самостійність» /1934-1937 роки/ публікував саме під загальною назвою «З Мараморощини» або «Вісті з Мараморощини»

Ярослав ОДОВІЧУК

спеціально для часопису «Український вісник» на основі матеріалів з відкритих та інсайдерських джерел.

«Я РАДИЙ ПОЧУТИ, ЩО СВІДОМІ УКРАЇНЦІ ПОБАЧИЛИ У МЕНЕ ТАКІ ПОЗИТИВНІ РИСИ ТА ЯКОСТІ»

Інтерв'ю з головою СУРУ і депутатом МИКОЛОЮ МИРОСЛАВОМ ПЕТРЕЦЬКИМ

– Пане Миколо Мірославе Петрецький! Свідомі українці, а найперше ті, що близько тридцяти років тому доклали зусиль до заснування Союзу Українців Румунії, а потім до його зміцнення, переконані, що ви енергійний, тактовний, людяний, найактивніший, найавторитетніший дотепер голова СУРУ і депутат, незважаючи на молоді роки, найпопулярніший зі всіх дотеперішніх лідерів нашої організації.

– Я радий почути, що свідомі українці побачили в мене такі позитивні риси та якості. Хоча я молодий роками, моя діяльність в Союзі навчила чимало. 15 років, упродовж яких займав різні посади і мав змогу зустрічатися з чимало людьми, дали мені змогу пізнати негаразди, які тривожили наших українців. І коли вирішив кандидувати на посаду голови СУРУ, я поставив собі як ціль подолати ті негаразди і старатися не робити помилок, які так тривожили наших членів.

Так що від самого початку я почав йти назустріч всім з відкритістю і прозорістю, не зважаючи на те чи одна або інша особа голосувала за мене. Для мене найголовніше було, є і буде допомагати українцям, а головне в тих питаннях, які не були розв'язані роками.

Знаємо дуже добре, що в житті треба хотіти, боротися і шанувати роботу колег, після чого прийдуть і результати. Так ми поступали під час місцевих та парламентських виборів в питанні підручників з української мови, з школами, викладачами, і т.д.. Треба зазначити, що впродовж одного року я робив ті ж з самі кроки три або навіть чотири рази, але ця наполегливість дала нам змогу, разом з нашими колегами, розв'язати питання, які нас тривожать вже десятки років.

Звичайно, треба прислухатися до порад, робити різницю між добрим і недобрим, і не треба вважати себе найрозумнішим тільки тому, що ти займаєш певну посаду, бо там, де є більше думок, можна вибрати найкращу з них. Це принципи, яких я дотримуюсь і які покищо допомагають мені.

– Буваєте на всіх важливих культурних заходах, організованих сурівськими філіями, а це означає, що буваєте між людьми, регулярно проводите засідання Ради і Президії, вирішуючи сурівські справи демократично, дбаєте про розсудливий розподіл бюджетних фінансів, прислухаетесь до пропозицій і думок сурівців, в чому я особисто переконався ще тоді, коли ви кандидували на посаду голови на останньому З'їзді і готували свою програму. Ви відкриті до всіх, не зачиняєте перед ніким дверей.

– Найголовніше для керівника бути прозорим, відкритим і завжди між людьми, говорити з ними і вислухати їх думки. Таким чином він може пізнати проблеми, з якими стикаються українці, які в них негаразди, пропозиції. Важливо для мене є те, щоб люди знали і

розуміли що таке Союз українців Румунії, які наші пріоритети і що ми робимо для них. Хочу підкреслити, що на зустрічах завжди присутні голови філій, члени комітетів, фахівці з питань



адміністрації, освіти і т.д., що дає нам змогу розв'язувати чимало проблем на місці, а не забувати їх десь у шафі.

Щодо демократії – це одна із основ суспільства. Якщо хочемо співпрацювати і вирішувати ті проблеми, з якими до нас звертаються люди, тоді нам треба ці питання вирішувати демократично. Щоразу, незважаючи на питання, які надходять до мене, я їх представляю Проводу, голосуванням вирішуємо як їх розв'язувати. Так поступали і з бюджетом, і тому в нас не було непорозуміння щодо бюджету. Кожна філія прийшла з пропозиціями, які були обговорені в комітеті філії, після чого члени Ради спільно вирішили як розподілити цей бюджет.

– А як депутат, ви також дотепер найактивніший, виступаєте у законодавчому форумі за розв'язання всіляких проблем, з якими стикається українська громада. Це проблеми нашої освіти, всілякі негаразди сільських громад, благоустрій сіл, оснащення шкіл та багато інших. Досить прочитати у *Curierul ucrainean* сторінки, що стосуються вашого робочого «щоденника», аби в цьому переконатися.

– На жаль, як і ви замітили, проблем багато, та добре, що люди звертаються до нас. Не всі знають, що для того, щоб вирішити ці питання, треба перейти через багато процедур. Така сама справа і з законопроектами. Їх треба підтримувати перед комісіями Парламенту і навіть на пленарних засіданнях. Для всіх є головним зрозуміти, що деякі проблеми не можна вирішити з дня на день. Так сталося і з проблемою транспорту у повітах, які межують з Україною і де живуть українці, де для того, щоб знайти вихід, серпня місяця мені треба відвідати всі ці повіти, зустрітися знову з представниками повітових та міських рад, людьми, головами філій СУРУ і т.д.

Представте собі, що було тоді, коли треба було розв'язувати питання освіти, або розвитку сіл, де компактно проживають українці? Були навіть такі випадки, коли проблеми нашої меншини були «закриті» в шафі. Так сталося з шкільними групами в Решіці (Караш-Северін) або Лугожі (Тіміш), де звернення

родичів були залишені в шафі Міністерства Освіти. Найголовніше зрозуміти, що для вирішення цих питань треба звертатися завчасно, а вихід все ми можемо знайти.

– Маєте численні інтерпеляції з трибуни Парламенту, маєте слушні пропозиції у законодавчій сфері.

Поздоровляю за те, що ви добилися визнання Дня української мови 9 листопада.

– Так як згадував і вище, найбільше проблем можна вирішити парламентськими інтерпеляціями та запитамі, але під час обговорення проекту бюджету або законодавчих проєктів я висував чимало поправок, деякі з них були прийняті. Так сталося недавно і з новим Адміністративним законопроектом. Для того, щоб зробити необхідні пропозиції і від українських сіл, я звернувся до всіх сільських та повітових рад, мерів українського походження, радників СУРУ, голів філій, завдяки чому мені вдалося увести 14 поправок. Така ж сама процедура була і з Законопроектом бюджету.

Як і в попередні місяці, я мав на увазі пропозиції та законодавчі ініціативи, що мають важливе значення для ефективного здійснення основних прав та свобод. На парламентській сесії лідер парламентської групи національних меншин розподілив учасникам групи проект закону про організації національних меншин. Я уважно вивчив цей документ, тому в січні представив 15 пропозицій щодо його вдосконалення, які були введені до законодавчого проекту.

Сьогоднішні питання полягають у поліпшенні законодавчої бази для існування спеціальних комісій, де я мав спеціальну зустріч з правовою комісією Палати Депутатів, виклавши мої погляди на цю ідею законодавства та пропозиції, які була прийняті з інтересом.

Минулого року я ініціював, склав та подав законодавчу пропозицію щодо встановлення 9 листопада Дня української мови в Румунії. Проект відповідає бажанню членів нашої етнічної спільноти, узгоджує здійснення прав меншини українців до рівня інших національних меншин Румунії, яке було закріплено законом і, таким чином, підтверджується важливе місце, яке українці займають серед національних меншин Румунії. Сенат Румунії, як перша палата, згідно з положеннями, встановленими Конституцією, розповсюдила законодавчу пропозицію Комісії з питань державного управління та територіальної організації, прав людини та Комісії з питань культури. Після кількох робочих сесій, в яких я взяв участь, комісії та Сенат одностайно висловили позитивну думку щодо законодавчої пропозиції. Не така ж «рівна» дорога була у Палаті Депутатів.

Перспективи здавалися зрозумілими, тим більше, що в попередні роки подібні проєкти були прийняті без проблем.

Передбачаючи можливість відкладання законопроекту на осінь, особливо після того, як виразився в Комісії з питань культури, мистецтва і медіа, один депутат, та на дебатах в Палаті, я розпочав дискусію з колегами з різних партій. Діалог підкреслив впевненість, що зовнішня політика Румунії не буде тепер вступати в конкуренцію негативної практики в

Інтерв'ю взяв шеф-редактор «Українського вісника» Михайло МИХАЙЛЮК

(Закінчення на 11 стор.)

ПОДОРОЖНІ НОТАТКИ З БОЛГАРІЇ (I)

ГЕН ТАМ, ЗА ДУНАЄМ

Я не ґлобтротер, а осіла людина двадцять першого віку, мене не ваблять мандри у далекі світи, мої підошви не топтали доріг і стежин хоча б сусідніх країн, колеса моєї машини /зрештою я ніколи не мав власного авто!/ не намотали тисячі кілометрів європейських шосейних доріг – мої закордонні поїздки можна полічити на пальцях однієї руки.

Навіть у Болгарії я не був, країні, що лежить на південь від Дунаю – справжні мандрівники можуть сказати, що до сусідньої країни можна буком кинути так близько вона: перетнув міст через Дунай між Джурджу і Русе, і ти вже у Болгарії.

Аж тут випала приманлива нагода: факультетська колега Кріна Декусяре-Бокшан, голова фундації «Юлія Хашдеу», знову зорганізувала на початку травня чотириденну екскурсію до Бальчика у колишньому Кадрилатері, території за Дунаєм, що колись належала Румунії, для «сеньйорів» /читай пенсіонерів/ і запросила й мене поїхати з ними.

Стараюся пригадати, що знаю про Болгарію – її історію, культуру, літературу. Виявляється – дуже мало. Дещо пригадується з вивчення географії європейського континенту в шкільні роки. Болгарія удвічі з лишком менша за територію від Румунії і утричі за населенням. Країна з гірським і гористим рельєфом. Знаю, що у Болгарії вирощується тютюн, плекаються троянди для парфюмів. Пригадуються письменники, твори яких колись читав. Це найперше Каравелов, Христо Ботев – бульвар імені останнього сусідствує з вулицею, на якій живу в Бухаресті. Знаю, що Болгарія цілі століття перебувала під турками.

Тому перед поїздкою в екскурсію звертаюся до довідників – насамперед до «Краєзнавчого словника-довідника» Івана Дубовича, який 2006 року був перевиданий СУРом.

Отож – вичитую і виписую із розділу «Історико-географічні особливості» і дивуюся давністю і багатством історії держави, що лежить на південь від Дунаю.

В V-му столітті до н.е. територію Болгарії заселяли фракійці. З I-го ст.

н.е. у складі Римської імперії – цілих 400 років!

З кінця IV-го ст. /в епоху Великого переселення народів/ на території Болгарії осіли жителі сусідніх племен, що вплинуло на етнічний склад населення, у VI-му ст. на ці землі прийшли слов'янські племена, що асимілювалися з місцевим населенням. У VII-му ст. на території Болгарії з'являються тюркомовні племена, які вступили у союз з слов'янами.

В 681 році було створено Перше Болгарське царство, що досягло найвищої могутності у IX-X ст., володіючи всім Балканським півостровом, але в XI-му столітті болгарська держава



Місто Варна. Археологічний музей

втратила незалежність, будучи підкорена Візантією, з 1396 по 1876 рр. Болгарія перебувала під владою Османської імперії.

Прадавня, багата і славна історія держави, про яку так мало знаємо, хоча щоліта тисячами їдемо пляжитися на болгарські чорноморські курорти на Золотих Пісках.

Перебування під трьома могутніми імперіями залишило в Болгарії нестерті сліди, тому на її території стільки славетних архітектурних та археологічних пам'яток, та про це пізніше.

Я не випадково подав ці стислі історичні дані про Болгарію, бо перші враження про сусідню країну після перетину водного кордону, моста через Дунай, можуть бути хибними. Коли наш автобус перетнув міст і наблизився до міста Русе, першого болгарського міста за Дунаєм, мені здавалося, що бачу якесь румунське провінційне місто: кількаповерхові житлові бетонні будинки /блоки/ – облуплені, закіптюжені, із захаращеними балконами, на яких на дротах сушиться білизна. А згодом поля, на яких вже майже колосилася пшениця,

зате кукурудза ледве зійшла. Цвіли, як і в нас, акації.

Та це ще не справжня Болгарія – треба податися углиб країни, чи, за нашим маршрутом, на захід, до чорноморського узбережжя.

Туристичний настрій не зовсім заслонило мене газетярської зацікавленості. І тут перша несподіванка: уздовж шосе тягнуться до обрію широкі лани збіжжя і кукурудзяних посівів. Ніде не видно шнурочків нив, клаптиків поля, яких у Румунії, після розснування колгоспів, появилось тисячі тисяч. На окраїнах сіл, через які проїжджаємо, стоять господарські забудови і стайні, загороди для худоби. Жодного кістяка зруйнованих ферм, зарослих бур'янами і кущами, як у нас.

Видно, болгари кращі від нас господарі. Перетворили колгоспи на ферми, не знищивши їх матеріальної бази. Ведуть раціональне сільське господарство.

Дорога пнеться вгору і появляються кряжі вапнякових гір. Де камінь виступає на поверхню, там гори лисі, безлісні. Де зони горбисті, там ростуть листяні ліси, які згодом переходять у хвойні – соснові. Обіч шосе – буйна зелень заростей, серед яких цвітуть акації і бузок. А села й містечка, охайні, всі будинки під черепицею, вони мають курортний вигляд. Крім того,

ніде не видно опустілих, напівзруйнованих, вандалізованих індустріальних будов, порівняно з теперішнім румунським промисловим «пейзажем». Можливо, болгари виявилися мудрішими і зуміли краще пережити транзитний період від соціалізму до вільного ринку. Чи, може, моє міркування помилкове, бо наша дорога не вела через великі індустріальні зони. А втім, за статистикою, Болгарія чи не найбідніша країна Європейського Союзу за прибутком на душу населення. Вже у готелі я побачив по болгарському телебаченню великий обсяг гуманітарної допомоги з боку Європейського Союзу.

Наближаємося до цілі нашої екскурсії – курортного містечка Бальчика на чорноморському узбережжі. А між часом дорога крутішає – зліва височать гори, а справа відкривається вид на море.

Але за чотирнадцять кілометрів до портового міста Варна відвідуємо цікавий туристичний об'єкт: середньовічний печерний монастир у вапняковій горі – АЛАДЖА МОНАСТИР.

(Далі буде)

Михайло МИХАЙЛЮК

Дні міста СЕРЕТУ – XI-ий випуск (13-15 липня)

Стольне місто Серет на Буковині вшановує не тільки свою історичність, свій воєводський статус, що сягає початків середньовіччя (XIV ст.), а в деяких історичних згадках навіть десятого століття, але й багатогранні реалії сьогодення.

Розташоване у вигідному місці торгового шляху званого у історії «з Лемберга до Дунайських портів», місто Серет набуло не тільки ролі адміністративного центру для воєводи Петру Мушата, але й значення стратегічної зони для торгово-економічного розвитку Молдавського воєводства. Заснування митної служби, названої Князівські Терези у 1384-му році та заснування поблизу села Негостина, тобто селища, люди якого обслуговують князівську митницю у переліку-оподаткуванні черед худоби і за що звільнені від податків (не+гостина=податок), стало помітним явищем у тогочасному періоді розвитку торгівлі між північною та південною частинами середньої та східної Європи.

Слушно зауважив мер міста Серету **Адріян Попою**, засновник цього місцевого свята, з нагоди урочистого відкриття святкових діань: «Наше місто не тільки стояло на роздоріжжі торгових шляхів, воно і зараз виконує цю роль, бо і нині існує державна митниця, але воно стояло і стоїть в зоні злиття різних народностей, в тому числі і різних культур. Ця реальність стала потуж-



ним двигуном духовного розвитку населення міста, а на наше благо він працює і нині. Румуни, українці, поляки, німці, євреї, проживаючи в Сереті і по всій Буковині, зрозуміли з найдавніших-давен, що жити у взаємоповазі, цінити мову, віру, звичаї та обряди кожного – це ключ до мирного, благодійного життя. Найконкретнішим доказом такого співжиття – це існування в нашому, признаймо, малому містечку, церков чотирьох віросповідань: румунського православного, українського-греко-католицького, католицького



для німців та поляків та синагоги культу мозаїків. Постійне зростання числа учасників нашого свята і вже одинадцятий його



випуск оправдують сказане».

Протягом трьох днів, на сцені, улаштованій біля Дому культури «Міхай Теліман», виступали артистичні колективи, солісти, духові оркестри, інструментальні групи, ансамблі пісні і танців у виконанні різних поколінь, від рівня дитячого садку до найстарших носіїв духовного скарбу різних місцевостей. У систематизованій формі їх можна представити так: колективи дитячих садків «Лумініца» та «Клінкете», Клуб дітей та учнів м. Серет, фанфара «Трандафірул» с. Калафіндешти, Ансамблі «Сіретул», «Коломийка» (Серет), «Козачок» (Балківці), «Кодрішор» (Дорнешти), «Буковинські квіти» (Радівці), «Кемпул

Пейній» (Куджир), «Дойна Ілфовулуй» (Буфтя), «Дорстробун» (Білка), «Перла» (Чернівці), інструментальні групи «Маріус Леонте Груп» (Серет), «Міраж Груп» та «Роял Груп» (Сучава), «Блу Ріверс» (Радівці), солісти народної музики Каталін Братяну та Грігоре Герман і завершальний концерт у виконанні відомого румунського співака естрадної музики – Пепе.

Діти та юнаки міряли сили і здібності у спортивних змаганнях з десятикілометрового бігу, настільного тенісу, шахматів, розв'язання кросвордів. Преміанти і всі учасники були нагороджені грошовими та «солодкими» призами.

Значна частина площі міста

була відведена для дитячих розваг. Дітвора, під уважним наглядом батьків, була присутня повсюди протягом трьох днів, бо не бажала нізащо пропустити нагоду так радісно провести дозвілля, а батьки-спонсори охоче сунули руку у кишеню.

Приємну присутність створили багаточисельні виробники кулінарних та напиткових принад. Буковина давно славиться різноманітністю м'ясних та

нем'ясних виробів, які щедро розносили п'янки аромати.

Зауважив, що вироби народного мистецтва, в тому числі і іграшки, вироблені з дерева, представлені кількісно й якісно, всупереч тому, що оглядають їх з великим захопленням, милуються ними, купуються малувато.

Не можна не звернутись, зокрема, до виступів на сцені вищезгаданих двох наших українських ансамблів. «Козачок» – ансамбль села Балківці під фаховим наставництвом професора Петра Шоймана прикрасив Дні міста Серету сюїтою чудових українських танців у виконанні трьох поколінь: дітей, юнаків та повнолітніх. Кожний колектив старався перевищити себе у здібностях і гармонійності, у динаміці рухів і в



граціозності водночас. Спалахи фотоапаратів на згасали, бо кожен із глядачів бажав «запросити» їх до власної скарбниці приємних згадок.

Ансамбль «Коломийка» представився вокальним гуртом і танцювальним колективом. Професор Зірка Янош започаткувала після Грудневої революції в Румунії в 1989 р. ансамбль української пісні і танців «Коломийка», а в плині часу її учні-виконавці, в чергу, засновували нові подібні ансамблі.

Хвилі мелодики українських пісень, жвава



ритмика танців скоро полонили слухачів-глядачів, а до спільного співу та до колективного танцювального руху був тільки крок. Оплески та овації щедро віддячили виконавцям за чудові виступи.

В кінці свята Дні міста Серету, в честь наближаючого відзначення 100 років від Великого Об'єднання грудня 1918, було піднято 100 ліхтариків, які добавили гармонійно світло людської здібності до небесного світла вічності.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

Хорватська «крамола»

Після того як на Світовому чемпіонаті з футболу збірна Хорватії перемогла збірну Росії і вийшла у півфінал, один з героїв того матчу, хорватський захисник Домаґой Віда, помістив на одному сайті фільмик, в якому він мав «необережність» вигукнути «Слава Україні!»

Фільмик перейняли російські телеканали. І тут зчинилася буча: нечуване зухвальство! Страшний афронт! – загорлали московські ура-патріоти. Як він посмів! Не досить того, що така «карликова» держава, як Хорватія, мала «нахабство» вилучити з світового чемпіонату велетенську Рассею? Скандально!

На голову хорватського футболіста звалилася злива обвинувачень, навіть і з боку міжнародної футбольної федерації.

Домаґой Віда виправдовується, мовляв, він грав у Київському «Динамо», має там друзів і тому симпатизує Україні. Даремно! Він крамольник, його вигук «Слава Україні» має політичний підтекст.



Ніхто й не заїкнувся про те, що Росія загарбала Крим, що вона веде агресивну війну на сході України, що там проливається невинна кров, що, на подив москалям, Україна героїчно відстоює свою незалежність, що мільйони людей зі всього світу захоплюються її мужністю, що на всіх меридіанах вирази «Слава Україні!» і «Ганьба Росії!» стали віральними...

Аж тут якийсь хорватський футболіст сипле сіль на рану, до гіркої футбольної поразки російської збірної додає слова, які стали «табу» у загарбницькій політиці новітнього кремлівського «царя».

Міліціонери-ангели

За часів комуністичного режиму література перебувала під суворим оком цензури. Вишколені цензори полювали у прозі і поезії насамперед за так званими політичними «огріхами» авторів, викреслюючи безжально з текстів все те, що могло кинути й найменшу тінь на реалії соціалістичної дійсності. В останні роки чаушістської диктатури усіякі «табу» доходили до абсурдності. Наприклад, автори не мали права описувати розкішні трапези, аби не наводити думку читачів на голі полиці у продовольчих магазинах; не дозволялося негативних персонажів називати іменами найвищих партійних очільників; описувати розкішні палаци й вілли з капіталістичного світу; популяризувати безтурботне життя у країнах протилежного табору; ні словечком не заїкнутися про те, що у наших квартирах зимою холодно і т.д.

Але, крім політичної цензури, існувала, так би мовити, ще й

«моральна» цензура. Вона стосувалася, зокрема, працівників Міліції, які у пригодницьких /поліцейських/ романах мусили бути суперпозитивними, не маючи ніяких людських слабкостей. Це призводило до кумедних трафунків.

Так, одна знайома, яка написала роман з життя Міліції, розповіла мені такий трафунок.

Написавши роман, і перед тим, як здати його до видавництва, яке, у свою чергу, подавало рукопис до політичної цензури, вона мусила одержати згоду на друк спочатку від цензора Міліції, який мав оцінити моральний профіль персонажів-міліціонерів. Таким цензором у Міліції був офіцер з вищим чином, щонайменше майор, якщо не полковник.

Здала рукопис роману до Міліції і чекає виклику, але письменниця спокійна, бо в книзі немає жодного «крамольного» слова.

Викликали. Письменниця заходить у кабінет, де за столом сидить моложавий майор, який гортає рукопис роману. Запрошує жестом авторку сісти, зупиняється на одній сторінці рукопису, тисне пальцем в одне місце і обурено вигукує: «Не так, шановна товаришко, не так! Товариші офіцери не можуть дозволити собі такого!»

Виявляється, що майора-цензора обурив такий епізод:

Двоє молодих лейтенантів, викривши успішно фінансову махінацію жуликів-комерсантів і віддавши їх у руки правосуддя, вирішили піти на пиво і відсвяткувати успіх. Їх намір був для письменниці нормальним, зате ненормальним для майора-цензора, котрий пояснив авторці роману, що для офіцерів Міліції така річ недопустима: розв'язавши одну справу, вони відразу приступають до іншої.

«Ви, письменники, закінчивши писати книгу, можете дозволити собі чаркуватися, але працівники Міліції – ніколи і нізащо!»

Він захотів мати свій ліс

«Той буде, той руйнує...»

Тарас Шевченко

У часи ринкової економіки, в якій домінують приватна власність, можна мати власний ліс, власну фабрику, власний острів в екзотичних зонах, власний літак, власний палац і всіляке інше добро. Був би тільки капітал...

Тому не дивуюся, коли один мій буковинський краянин, зустрівшись зі мною, хвалиться, що матиме свій ліс. Може, успадкував від якогось багатого родака, а може, купив клаптик отого лісу, що росте на височині за містом?

Поздоровляю і питаю – звідки матиме отой ліс?

Виявляється – з власного города, досить великого, що простягається поза його обійстям.

Пояснює, що після того, як діти виростили і подалися у світ, а дружина нагло померла, у нього відпала охота отой город обробляти. Тому вирішив виростити на ньому ліс. Посадив малі дубки, ясени, тополі, буки, висадив у ґрунт насіння різних порід дерев, город забуйнів зеленню, але тут настигла його біда: сусіда, курва, чи позаздрив йому, чи то побоявся, що ліс розростеться і насіння дерев насіється і на його городі, почав ночами виривати саджанці з корінням, вирубувати, і геть понівечив «плантацію». Замельдував у поліцію – не допомогло, казали, що потрібно доказів, що шкоди наробив саме сусід, потрібно свідків лиходійства. Та звідки їх узяти, коли сусід, курва, діяв темними ночами!

Але він не здається: знову засадив город і робитиме це доти, доки не доб'ється свого. Побачимо – хто кого?

Говорить з такою завзятістю і переконанням, наче йому років двадцять, а не сімдесят з гаком...

Михайло МИХАЙЛЮК

**АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю З ГОЛОВОЮ ФІЛІЇ СОЮЗУ
УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ В САТУ МАРЄ
МИХАЙЛОМ МАЧОКОЮ**



МИХАЙЛО МАЧОКА
(1932-2018)

24 квітня йому виповнилося 86 літ, а в липні перестало битися серце. Перестало битися серце Михайла Мачоки – голови Сатумарської філії Союзу українців Румунії, сина Мараморощини.

Довге життя прожив Михайло Мачока, життя нелегке і трудове. Народився у бідній сім'ї, змушений був навчатися у школі нерідною мовою, підлітком постраждав від страшного голоду 1946-1947 років, коли наймитував у багатіїв за кусень хліба.

Але зумів вибитися у люди. Був робітником, техніком, головою колгоспу у рідному селі Ремети, партійним активістом. Всього судила йому доля. Але при всіх владах залишався українцем, не цурався свого рідного кореня. Тому після грудневих подій 1989 року разом з іншими свідомими українцями заснував у Сатумарському повіті сурівську організацію, і хоча в цьому повіті і в місті Сату Марє українців небагато, досяг того, щоб тут їх голос був почутий. Завдяки його старанням у місті Сату Марє, незважаючи на великі труднощі, був встановлений бюст Тараса Шевченка, організовано важливі культурні акції, зміцнено освіту рідною мовою в українських селах.

Років десять тому Михайло Мачока дав обширне інтерв'ю М. Зану, доценту Ужгородського університету, яке не втратило своєї актуальності і в якому М. Мачока розповідає про своє життя. Подаємо витяги із цього інтерв'ю.

З переходом у вічність Михайла Мачоки українська громада втратила одного з видатних своїх служителів.

Хай буде земля йому пером!

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

Вивчаючи життя українців повітів Марамуреш та Сату Марє, нам вкотре довелося зустрітися із цікавою та неординарною людиною. Це – голова повітового філіалу Союзу українців Румунії (СУР) Михайло Мачока.

– *Пане Михайле, розкажіть про основні віхи Вашого життєвого шляху.*

– Народився я 24 квітня 1932 року в селі Ремети на Мараморощині у бідній родині, де налічувалося шість дітей. Я був другий за старшинством після сестри. Переніс дуже важке дитинство. У 1946–1947 роках був великий голод. Саме тому мама померла у свої 37 років з голоду. Було дуже важко. Не можна навіть було щось купити, якщо й були гроші. Пригадую як мій батько за однієї косолиці отримував півтора кілограма кукурудзяної муки. Ми його дуже чекали вечером і всі дев'ятеро, разом з нами жила й бабка, їли так званий "терч" (румунською мовою означає "рідка мамалига" – М.З.). Для того щоб самому заробляти на життя тато віддав мене у с. Кимпулунг ла Тиса (Довге поле). Я був слугою у місцевого газди-українця Штефана Буковського зараз один рік. Він був за дяка у тамтешній церкві, де проводилася служба українською мовою. Буковський мав тоді багато землі, худоби. Працювали з ранку до вечора. За мою працю газда кожну суботу давав батькові один мішок пшениці, жита або кукурудзи. Він пішком ніс цей мішок на плечах до Ремет. Потім вдома це мололи, так і жили...

Навчання я розпочав у 1939 році. Один рік вчився румунською мовою, а потім як територія була зайнята Угорщиною, чотири роки навчався угорською мовою. Була страшна плутанина. Всі реметяни говорили українською, а вчитися доводилося іншими мовами.

Після школи не вчився, а важко працював. Тільки вже коли служив у війську у 1952–1955 роках добре опанував румунську мову. Там я дізнався про технологічну школу агрономів у м. Клуж, де й пішов вчитися. Закінчивши, отримав диплом технолога. У 1959 році став головою колгоспу у Реметах. З колгоспу мене направили секретарем райкому партії у Сігеті, де опікувався проблемами землеробства. З цієї посади восени 1967 року пішов вчитися у Академію соціально-політичних наук в м. Бухарест, де стаціонарно навчався на факультеті міжнародної економіки. Вчитися було важко, адже вже мав сім'ю. У 29 років одружився на односельчанці Марійці. На той час виховували двох маленьких синів Михайла і Валерія (...)

– *У яких обставинах та умовах був створений повітовий філіал Союзу українців Румунії в Сату Марє?*

– Одного разу, десь у 1997 році, я зустрівся з паном Степаном Ткачуком (колишній голова СУР – М.З.) у своєму рідному селі Ремети на Мараморощині. Він почав говорити про актуальність створення повітового відділення Союзу українців у Сату Марє і відразу пропонувати мені, оскільки я, як українець, міг би зайнятися його створенням. Однак пройшло два чи майже три роки, ніхто мене не шукав щодо цього питання. Тільки навесні 2000 року приїхали пан Ткачук та Степан Бучута (тепер очолює СУР – М.З.) з Мараморощини. Ми зустрілися і обговорили ідею створення СУРУ в м. Сату Марє. Потім поїхали в Микулу, де теж багато українців...

Таким чином, 9 квітня 2000 року в присутності місцевих активістів ми створили повітовий філіал СУРУ. Насамперед, це – Іван Матус, Микола Семенюк, Дмитро Годинка. Перше, з чого ми роз-

почали, це було розширення організації СУРУ в нашому повіті. Тепер ми маємо вже 14 організацій та 1 162 членів нашої філії (вересень 2008 року – М.З.).

– *Розкажіть про перші досягнення, загалом про діяльність повітового філіалу СУРУ в Сату Марє за період Вашого головування цієї організації.*

– Найперше розпочали організувати дні пам'яті Тараса Шевченка, які відбувалися кожного року. Особливо масштабним це було 22 березня 2003 року. Подія відбулася в Повітовому Музеї Сату Марє. Були також гості з України – народна артистка Марія Зубанич, заслужена артистка Оксана Ільницька, народний ансамбль "Красія" під керівництвом Наталії Петій-Потапчук, письменник Василь Кухта. Про це писали газети. Багато гостей були вражені, звідки так багато українців в Сату Марє. Одним словом, всі раділи.

Все ж, вважаю, що найважливішою нашою заслугою було створення класів у школі села Микула, де учні вчать українську мову. Задля стимулювання їхньої цікавості обдаровували дітей на День Святого Миколая, інші свята. Діти, раді цій увазі, починають більше брати участь в народній самодіяльності, декламують вірші, співають українських пісень. Це відбувається не лише під час вшанування пам'яті Тараса Шевченка, але й святкування Дня місцевого самоврядування Сату Марє, свята врожаю, яке завдяки Союзу українців Румунії традиційно відбувається в українських селах Мараморощини.

Окрім сказаного, однією з ланок нашої роботи є увіковічнення пам'яті відомих українців Румунії в рамках відкриття пам'ятних дошок, монументів. В цьому відношенні за нашого сприяння в Сату Марє відкрита меморіальна дошка україномовному письменнику Івану Федьку (1938–1979). При вході до бюро нашого філіалу ви змогли побачити меморіальну дошку на честь колишнього голови СУРУ, відомого письменника Степана Ткачука (1936–2005).

Тривалий період ми працюємо в напрямку відкриття пам'ятника генію українського народу Тарасу Шевченку в нашому місті. Останнім часом були проблеми через фінансування з боку міської влади. Крім цього додалися протести з боку депутатів-угорців, які виступили проти встановлення цього монументу напроти греко-католицької церкви Святого Миколая, яка була колись українською. Водночас, тут починаючи з 1940 року богослужіння проводяться виключно угорською мовою...

– *Будь ласка, поділіться Вашими ідеями, сподіваннями, загалом найближчими планами роботи СУРУ в Сату Марє.*

– Чесно кажучи, маю дві найбільш головні ідеї, які хотів би реалізувати та зрештою був би щасливим. Ідея перша – це відкриття пам'ятника Тарасу Шевченку в Сату Марє.

– *Пане Михайле, щиро хочу Вам подякувати за те, що виділили свій час для цієї розмови а також за допомогу, яку надавали під час вивчення історії та сьогодення української національної меншини повітів Сату Марє та Марамуреш. Хочу побажати Вам здоров'я, довгих літ життя та здійснення Ваших сподівань.*

Довідка. 1 липня 2009 року в місті Сату Марє відбулась грандіозна подія для місцевого українства. За участі громадських діячів, державних службовців, митців, науковців, викладачів, студентів, учнів Румунії та України відкрито пам'ятник Тарасу Шевченку.

Отож, реалізована вищезгадана перша ідея голови повітового філіалу Союзу українців Румунії Михайла Мачоки. Гратулюємо!!!

Міжнародний фестиваль української пісні

Серет, 1 липня 2018

«Мене приваблювало в Назареві те, що він вірно служив вітчизняному мистецтву, культурі. Кожен митець має свій творчий образ. У нього була своя, особлива манера. Він ніколи не виходив за рамки того прекрасного, що є в естрадного співака. Він був справжній митець...»

(Дмитро Гнатюк – відомий український співак)

В 1993-му році, на IV-му випуску Фестивалю української пісні і танцю, що відбувся в Негостині (Сучавщина) за старанням Ярослави Колотило та підтримкою Союзу Українців Румунії, славний народний артист України НАЗАРІЙ ЯРЕМЧУК подарував негостинцям незабутній концерт української пісні. Нарешті я збагнув чому ця унікальна подія українського духу відбулася у тодішньому недобудованому Домі культури: концертний зал чекав увібрати у свою структуру резонанс української пісні та затримати духовне зерно любові до рідного. І те зерно проросло!...

Минулого року, за піклуванням української місцевої організації, повітової української організації, місцевих і повітових авторитетів та фінансовою підтримкою СУРУ відбувся в Негостині перший



випуск Міжнародного фестивалю ім. Назарія Яремчука.

І ось, другий випуск відбувся нещодавно, 1 липня, у м. Сереті. Причина в тому, що у негостинському Домі культури проходить ремонт. Я впевнений, що третій випуск цього надзвичайного фестивалю повернеться до відновленого Дому культури в Негостині, бо сакральна цифра **три** допоможе відновити славу культурну діяльність у нашій громаді.

Як бачимо і з афіші, організатори вважали за особливу честь запросити гостей з України, а з Румунії – з повітів Тулчі та Сучавщини. І так відгукнулись на запрошення студентський колектив кафедри музики Чернівецького Національного Університету «Буковиночка» – керівник

доц. Ярина М. Вішинська, самодіяльний вокальний гурт народної пісні м. Глибока, вокальний колектив «Рибалочка» (Тулча), Ансамбль «Червона калина» (Негостина), Ансамбль «Коломийка» (Серет), вокальний колектив «Негостинські голоси» та лауреати Міжнародного Київського фестивалю української пісні «Доля» Петро Шойман та Йоана Кор-



нійчук і, нарешті, зірка цього випуску – заслужена артистка України Ірина Штиць.

Організатори фестивалю та керівники делегацій висловили у вітальних словах щире подяку за запрошення, наголошували на тому, що заходи під іменем видатних особистостей музичної культури завжди зобов'язують учасників підноситись до високого рівня виконання пісень, до постійного збагачення репертуару, до удосконалення манери виступів на сцені.

Розпочав концерт вокальний колектив Ансамблю «Червона калина» під проводом невтомного шанувальника української пісні Миколи Майданюка, який вміє професійно гармонізувати не тільки голоси, але й диференційні тональності виконавців різних поколінь. Заслужив гучних оплесків. Танцювальний колектив того ж самого ансамблю подарував публіці ряд українських танців у нелегкому виконанні, декотрі рухи сягаючи вимог акробатики, а інші виявляючи красоту та ніжність динаміки молодих виконавців. Оплески глядачів були щирими і довгими.

Вокальний колектив «Негостинські голоси» під керівництвом проф. Петра Шоймана, який віддано плекає українську народну пісню, розбудив у публіки цілу гаму почувань та емоцій. Слова, так природно і мудро пов'язані у нашій пісні, мелодика неначе народжується з бри-

нння струн серця і не раз чуєш, як публіка співає разом з виконавцями. Таку подяку отримали і «Негостинські голоси».

Ансамбль «Коломийка» представився вокальним колективом і танцювальним. Керує ним вже десятки років талановитий викладач з талановитої сім'ї – Зірка Янош. Її невтомна скрипка подає відповідний тон і хвилі української пісні наповнюють душу слухачів радістю та високим духовним піднесенням, а танцюристи неначе пливають по хвилях юних життєвих стремлінь. Довго тривають вдячні оплески.

Вокальний колектив «Рибалочка» був приємним сюрпризом для публіки. У стилізованих народних костюмах домінуючого синього кольору, наче жваві хвилі Дунаю, вони виконали ряд відомих українських народних пісень у варіантах їхньої місцевості та з пожвавленим ритмом. Публіка сприйняла виступ з радістю і віддячилась довгими оплесками.

Окремої уваги публіки заслужили наші лауреати фестивалю «Доля» Йоана Корнійчук та Петро Шойман. Вона виконала тільки дві пісні, але її голос зачарував публіку і отримав довгі-довгі оплески. В супроводі гітари та скрипки Петро Шойман виконав сюїту українських пісень, в тому числі і з репертуару Назарія Яремчука на рівні, що наближається до професійності. В його виконанні відчуваєш не тільки насолоду українсь-



кого мелосу, але й глибоку і незрадливу любов до рідної пісні. Оплески довго не стихали.

Вокальні колективи та солісти делегації Чернівецької області додали фестивалю якості, збагатили досвід наших

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

ІМ. НАЗАРІЯ ЯРЕМЧУКА – II-ий випуск

виконавців, подарували публіці багато пісень із репертуару Назарія Яремчука, а всім нам свіжий паросток материнської культури. Щірі були їм оплески.

Довгожданий був виступ заслуженої



артистки України **Ірини Штиць**. Появилась вона на сцені під гучні оплески присутніх і зійшла прямо в зал. Енергетика виконавець-слухач спрацювала миттєво і в полоні її пісенного букету публіка увібрала духом і душею життєдайну повноту української пісні. Вона співала не тільки Богом дарованим їй голосом, а всім своїм єством...

*

Мені пощастило. Після концерту Ірина Штиць погодилась на коротке інтерв'ю.

– Дякую і gratулюю за чудовий виступ! Дозвольте почати з такого нестандартного запитання. В стародавній Греції, коли розпочинались Олімпійські ігри, припинялись всякі бої. У Російській Федерації розпочався світовий чемпіонат з футболу, подія подібна в певній мірі Олімпіаді, чи припинились бої на сході України?

Ірина Штиць: – Доброго дня вам, мої дорогі українці, мої дорогі румуни! Маю за особливу честь і велику радість поспілкуватись з вами. Що сказати на ваше запитання! Напрежалось, бої не зупинились, гинуть кожного дня хлопці, постійно отримуємо прикрі вістки, ніяк ця війна не кінчається. Але, як говорить народна мудрість, що в кожному злі народжується крихтина добра, то, нарешті, ми зрозуміли що ми є ми!...

– Так, сумно слухати про гибель молодих воїнів не тільки українцям з України, а всім українцям світу, але пробудження свідомості приналежності до історично потвердженого народу є неабиякий виграш. Культурний розвиток – це сильна складова народної єдності. Назарій Яремчук був сильним стимулом духовної єдності українців. Пісню «Родина»

можна вважати за гімн української єдності. Як вшановується нині, принаймні в Чернівцях, пам'ять цього справжнього гетьмана української естради?

І. Ш.: – Я скажу вам відверто: Пам'ять і постійно жива пісня Назарія Яремчука вшановуються не тільки з нагоди певних дат. Ось, в цій прикрій війні його пісні сильно оживили дух повернення до свого рідного. Я особисто відчуваю в останні роки як сильно повернулися до моєї душі моя земля, мій народ, а це відчувають всі українці, бо всі збагнули, що існують у духовному скарбі нашого народу такі особистості, які живлять любов до рідного, живлять єдність народу, є джерелом тієї енергетики, яка нерозривно єднає українця з проточою землею. Однією з таких потужних особистостей є Назарій Яремчук. Його пісні співають всі покоління, а головню



молодь, бо він жива історія не тільки нашого мелосу, це жива історія живої української душі, в котрій бринять і радість, і надія, і неминучі життєві прикросці, але в котрій домінуючою є любов до рідного і впевненість у силі духовної свободи.

– Ви так говорите про Назарія Яремчука, наче б пізнавали його особисто, у вас є згадки про нього?

І. Ш.: – Правильна інтуїція. Мені так приємно говорити про Назарка, бо завдячую йому, в певній мірі, моє пісенне сьогоднішнє. У нас в Чернівцях був фестиваль української пісні, а він був членом журі. Я отримала премію, він



вручив мені диплом і маленький холодильник, який ще досі працює, обняв мене як свою дочку і сказав такі для мене золоті-незабутні слова: «Іринко, я впевнений, що в тебе все получится, ти продовжуй працювати і з тебе буде хороша артистка!» Мені вже 41 рік, а це здається що було вчора. Таких людей не можна забувати. Вони несли і несуть Україну по всьому світу.

– І Ви сьогодні принесли нам пісенну Україну, за що сердечно дякуємо! Закінчу таким стандартним запитанням: Які Ваші майбутні плани?

І. Ш.: – Про майбутні плани, щиро кажу, не говорю взагалі. Я дякую Богу за кожний день, за зустріч з Вами, з українцями Серету та Негостини. Я рада, що я мати, в мене двоє діточок, і я тільки мрію і дуже рада коли мої мрії збуваються. Цього саме і Вам всім бажаю: Мрійте, бо Ваші мрії збудуться!

– Щиро дякую за спілкування і бажаю щоб Всевишній допоміг Вам так гарно і плідно мріяти у саду Божественної української пісні!



«ПЕТРІВСЬКИЙ ЯРМАРОК» У ЧЕРНІВЦЯХ – СВЯТО ТОРГОВЕЛЬНОЇ ТРАДИЦІЇ І КУЛЬТУРИ

7 і 8 липня у Чернівцях проходив XXI-ий «Петрівський ярмарок», організований міською радою. Вперше мені випала нагода побувати на такому важливому заході на особисте запрошення голови міста Олексія Каспрука, передане мені з рук голови СУР і депутата Миколи Мирослава Петрецького.

Аби не прийти на свято, як кажуть, «із порожніми руками», взяла із собою одну з наших рукодільниць-майстринь, відому буковинську писанкарку Ауріку Анич із Палтіну, яка прихопила з собою не тільки гуцульські писанки, але й інші своєрідні народні вироби. Мали з собою і шофера, гуцула Николая, який допоміг добратися на подію і повернутися з Чернівців на його власній машині благополучно.

Як було повідомлено заздалегідь учасникам торгівлі, місцями проведення міського свята були визначені такі вулиці: Головна, Садова, О. Гузар, О. Кобилянської, Шкільна, площа Пресвятої Марії та ін., а у програмі ярмарку були виставки-продажі товарів народного споживання, презентації продукції місцевих та вітчизняних товаровиробників, будівельної галузі, меблів, сфери послуг, виробів майстрів народних ремесел, розважальні та культурно-мистецькі заходи. На щастя організаторів, приємна літня сонячна погода посприяла вдалому проведенню свята-ярмарку у кінці першого тижня місяця липня, на яке зібралось море людей, відкритих до торгівлі і розваги.

Традиційно, свято розпочалося зі звуку трембіт, запальних народних танців, урочистого винесення прапорів якраз при вході до Мерії міста Чернівців на центральній площі. Там пройшов і короткий змістовний концерт, у якому виступали, між іншими, наші близькі чернівецькі друзі, які минулого року завітали до Бухаресту на Свято Незалежності України – Дуєт СКРИНЯ (сімейство Марія і Володимир Лобурак).

Олексій Каспрук, який урочисто відкрив свято, вручив ордери на нові квартири двом багатодітним сім'ям. Так само цікаво пройшло привітання та відзначення подарунками Петриків і Павликів, майбутніх першокласників.

Потім відбулося театралізоване дійство зустрічі почесних гостей біля входу в парк ім.Тараса



Шевченка, а почесних гостей прибуло, на цей раз, із багатьох регіонів України, але й з інших сусідніх країн – Польщі, Республіки Молдови і Румунії (крім мене, як «сурівки», ще були і представники мерії міста Сучава).

На ярмарку приємно вражав гарний і різнобарвний колорит виставок, де переважала вишивка, особливо буковинська, квіткова і вишита цятками (як і у рідному селі мого батька Вершигори із Мамаївців!), українська кераміка, дерев'яні вироби, різні напівки... І чого не було на тому ярмарку?! Українці з Румунії отримали також місце для виставки, їхні вироби притягали зацікавлених глядачів і бажаючих придбати собі сувеніри із сусідньої Румунії (навіть знамениті, але дорогі, страусові писанки вдалося продати нашій писанкарці!).

Але ярмарок – це і надзвичайний привід для

зустрічей, спілкувань, домовленостей і співдружності. Тут я зустріла багато знайомих, давніх друзів, бо нераз перетиналися наші шляхи! Тому що тут зібралось багато знаменитих вишивальниць, діячок мистецтва, кілька із них будучи нагородже-



ними, як і я, премією ім. Ольги Кобилянською, якою керує пані Віра Китайгородська, письменниця і голова Управління культури Чернівецької області. Я мала радість зустрітися випадково якраз із нею і ще з декількома нагородженими. Сподіваюся, що наші мрії зустрінуться і в Бухаресті, виставляти їх вироби мистецтва колись сповняться! Зустріла я тут і друзів гуцулів: Івана Терена із Путили, керівника фольклорного ансамблю «Червона калина» із Лужан, Грішу Максим'юка, який нераз приїжджав на культурні заходи до Румунії, але й інших нових, з якими вдалося налагодити стосунки майбутньої співпраці.

Ідея організувати Петрівський ярмарок у Чернівцях – зовсім не випадкова. Такий самий ярмарок організовує і Національний Музей Села ім. Д. Густі у Бухаресті (тільки на два тижні раніше, бо по новому стилю)! Не було б погано, якби могли колись організатори зустрітись і поділитись досвідом!.. І ще подумала, що цей період, очевидно, найбільш підходящий за весь рік, коли після холодної зими люди повеснували і вже почали збирати перші плоди землі, а ще не почалась літня спека, стає доречно організувати подібний ярмарок!.. Із цікавості звернувшись потім до історії цього свята-ярмарку і віднайшла дійсними якраз мої припущення, зазначені і у слідуючій історичній довідці:

«Розвинувшись наприкінці XVIII – на початку XIX ст., Петрівський ярмарок поступово став помітним явищем у господарському житті не лише Чернівців і Буковини, але й Південно-Східної Європи, адже збирав купців з багатьох країв Австрії та Угорщини, Німеччини, Росії, румунських земель, Туреччини. Вони привозили велетенську кількість найрізноманітніших товарів, укладали торговельні угоди між собою і з чернівецькими неогоціантами тощо. Чималі прибутки від ярмарку мали власники місцевих готелів, ресторанів, пив'ярень і шинків.

Чернівецький магістрат надавав Петрівському ярмарку великого значення, домогшись дозволу на його проведення упродовж двох тижнів і запровадивши традицію урочистого відкриття. Адже другий ярмарок, який мав проводитися на свято Трьох царів, так і не прижився, мабуть, через Різдвяні свята, коли православні християни воліють святкувати й відпочивати, а не торгувати. Крім того, запроваджений близько 1797 року третій ярмарок, який мав розпочинатися «на руське різдво Богородиці», теж не розвинувся, очевидно, через те, що приходився на гарячу пору жнив і травокосіння.»

Так, як я і подумала – це був найкращий період року для торгування і розваги після довготривалого посту Петрівки для більше народів, чи хоча би для українців і румунів цього регіону!

Було багато очевидців попередніх ярмарків, які цікаво описували їх. Як, наприклад, було написано про ярмарок із 1832 року:

«Відкриття торгу відбувалося урочисто –

святковим походом членів магістрату з міським прапором попереду та гучним оркестром позаду, за яким ішли юрби народу. На площі Криміналу (нині Соборна) голова магістрату вітав учасників ярмарку, бажаючи їм успішної торгівлі».

Щодо самого ярмарку, то він, за словами того ж очевидця, мав вигляд справжнього міста, збудованого з безлічі палаток і шатрів:

«Там поряд з тисячами овець, коней, корів і биків, поряд з незначними речами, що задовольняють найпростіші потреби, виставляються на продаж і люксові предмети високої вартості. З цих численних шатрів лунає буйна циганська музика, супроводжувана монотонним бігом молдавського танцю або швидкими скоками вальсу чи мазурки; коротше, чотирнадцять днів ярмарку – це тривале, веселе народне свято, яке для спокійного спостерігача являє собою справжнє видовище, приваблює через його різноманітність».

Далі підкреслює історик:

«Між часом, Петрівський ярмарок потрохи занепадає, а коли в червні 1940-го року Чернівецька примарія, міщани та селяни буковинських сіл теж готувалися до Петрівського ярмарку, він



уже не відбувся. Місто заповнили не вози з товарами, а радянські танки з гарматами. Нові порядки, звісно, зруйнували вікові традиції, народні промисли, жертвенні хрести і все інше, що заважало будівництву «світлого комуністичного майбуття».

І так відродився Ярмарок Святих Петра і Павла тільки в наші часи, вперше тому 21 рік, але не на тиждень-два, а тільки на 2 дні і проходить він у сучасній, колоритній атмосфері, де панує, взагалі, злагода, братерське ставлення до друзів-співпрацівників і велика радість, що можна в мирі ярмаркувати та одночасно насичитися культурними дійствами, співами і танцями, які, за звичаєм, прикрашають гостинну й красиву «зелену Буковину», притягаючи до себе щоразу нових друзів!



Вдячні меру міста Чернівці і співпрацівникам Мерії, які потурбувалися бездоганно і щиро своїми почесними гостями, вдячні панночці Катерині, яка сумлінно займалася, як куратор, нашою делегацією, дякуємо нашій організації СУР, що підтримала фінансово поїздку і дякуємо Богові, що охороняв нас і допоміг знайти часу і для молитви, коли в неділю завітали до прекрасної православної церкви «Святої Параскеви» у Чернівцях, в якій служив Преосвященний Владика Данило.

Ярослава КОЛОТИЛО

Фото авторки

«Я РАДИЙ ПОЧУТИ, ЩО СВДОМІ УКРАЇНЦІ ПОБАЧИЛИ У МЕНЕ ТАКІ ПОЗИТИВНІ РИСИ ТА ЯКОСТІ»

Інтерв'ю з головою СУРy і депутатом МИКОЛОЮ МИРОСЛАВОМ ПЕТРЕЦЬКИМ

(Продовження з 3 стор.)

області основних прав і свобод, але замість цього збереже свій статус як приклад доброї практики. Таким чином, парламентська тактика спрацювала. Хоча деякі проекти проголосувались без дебатів, 8 депутатів вийшли з зовсім різними позиціями.

Таким чином, законопроект був прийнятий 269 голосами «за», 6 «проти» та 1 «стриманям».

– Маючи на увазі вашу цілеспрямовану діяльність і колективну роботу разом з членами Ради і Президії, головами філій, логічно можна би було сподіватися, що стан справ у всіх ланках Союзу на належному рівні, що робота у всіх ділянках дедалі краща, наші ряди згуртовані.

– Звичайно, стан справ покращився, навіть наш імідж покращився, і все це завдяки відкритості, прозорості і демократії. Великі зміни можна побачити після прийняття Радою Резолюції Єдності, яка була прийнята членами Ради майже одногосно, тільки один голова філії, не буду називати його ім'я, був проти такої резолюції. Після цієї резолюції наші філії почали краще співпрацювати з центральним проводом, між собою, існує діалог, є спільні дії, інтереси українців Румунії переважають перед всіма іншими. Звичайно, ще існують і такі члени, які не «можуть» зрозуміти цю резолюцію і ставлять на перший план свої власні інтереси, не підкоряючись рішенням комітету, до якого вони належать, вимагаючи різні посади, без того щоб заслужити їх, не розуміючи що тепер в СУРi все розглядається демократично. Звичайно, таких дрібних «проблем» ще буде, поки будуть і такі люди, але головна мета співпраці і прогресу у великій мірі була досягнута.

– І все ж таки ви вважали за необхідність провести позачерговий З'їзд СУРy, який неофіційно вважається З'їздом Єдності. Чи виправдав надії позачерговий з'їзд, став каталізатором нашої єдності?

– Вам відомо, що в 2012 році група злочинців намагалася захопити ідентичність та спадщину СУРy. Але невдача не завадила їм. 18 травня цього року групка із близько 20 осіб посміла прийти до Суду 1-го сектору Бухареста, знову ж під фальшивою ідентичністю СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ, нахабно використовуючи навіть емблему, юридичну адресу та інші наші ідентифікаційні ознаки, вимагаючи офіційної реєстрації їх власних рішень замість наших.

Пригадаймо, скільки плутанини і скільки зла спричинила підступність Марочка Йона, який подав до суду усіх 160 делегатів попереднього З'їзду, аби ускладнити судову справу.

Я хочу відкрито заявити, що такі випробовування нашої єдності не випадкові. Деякі пов'язані із сумнівом щодо нашої етнічної іден-

тичності. Хіба можна уявити собі чогось гіршого? Ми повинні чітко розмежувати свободу вибору кожного і підпільну маніпуляцію, заплановане підривання національної свідомості. Якщо ми будемо байдуже спостерігати за підпільними кампаніями зі спробами залучити до них українців, то врешті ми станемо незначною громадою із слабким голосом у справі захисту прав, гарантованих Конституцією, ми скотимося до втрати національної ідентичності. Спокушатися бозна-якими хитрими обіцянками, заохочуватися брехливими агітаціями, продаватися за хабаря сумнівного походження, віддалятися від своєї громади, від своєї ідентичності, рідної мови, культури, від своїх предків – це недостойно для українця.

Нам не треба забувати, що питання єдності тісно пов'язане із питанням внутрішньої демократії. Провід, обраний на VII-му З'їзді СУР, поставив перед собою завдання позбутися давніх суперництв та добре співпрацювати з усіма повітовими організаціями, оцінюючи кожну організацію та кожну людину за результатами діяльності, а не за симпатіями чи антипатіями.

Щоб вирішити питання, які стоять перед нами **у дусі єдності** та демократії, щоб **єдність** не стала пустим словом, я запропонував до Клузької Резолюції ще один параграф, завести його із наступним змістом: «*З'їзд закликає РАДУ СОЮЗУ, відповідно до статті 17 Статуту, приділяти повну увагу можливим внутрішнім конфліктам між місцевими організаціями та керівництвами повітових організацій, аналізуючи ситуацію на місці, вислуховуючи всі сторони конфлікту та приймаючи рішення згідно з доведеними фактами, але й беручи до уваги конкретні результати, отримані в діяльності СУР*».

Ця резолюція та інші документи З'їзду були прийняті одногосно, що дуже рідко можемо побачити в демократичній організації, цей факт ще раз говорить нам про єдність, на яку ми так сподівались. Також назва цього важливого документу має бути актуалізована таким чином: Резолюція Позачергового З'їзду СУР від 23 червня 2018 року для єдності нашої етнічної спільноти.

– Які фактори – внутрішні і зовнішні – зумовили проведення цього З'їзду? Що найбільше загрожує нашій єдності?

Що найбільше підточує цю єдність, згуртованість сурівських рядів?

Як можна запобігти цим явищам?

– Новим для нашого проводу є той факт що поступово ми аналізуємо як дотримуються наші члени рішень Ради або Президії. 11 липня цього року виповнився рік від прийняття 10 параграфів Резолюції, проголошеної Радою на засіданні в м. Клуж-Напока. Минулий відтоді час підтверджує і навіть підсилює важливість цього документу для життя і праці всієї нашої етнічної спільноти.

Вам відомий цей документ. Він був розпов-

сюджений за допомогою всіх засобів спілкування проводу Союзу з його членами.

Таким чином, у квітні Рада СУР проаналізувала як дотримуються наші члени Клузької Резолюції. Періодичний розгляд цієї проблеми є таким же важливим, як, наприклад, витрати СУР, діяльність проводу СУР, діяльність депутата СУР і т.д.. Але все ще є дуже актуальна причина: явна, небезпечна поява інших, все більш наполегливих спроб розколу нашої громади. Найгірша форма пов'язана з самим питанням про нашу ідентичність як українців. Не думаю, що хтось не дізнався про намагання сформувати асоціації, названі козаками, підкарпатськими русинами та інші. Деякі поїхали до місцевих органів влади в Україні, рекомендуючи себе представниками українців у Румунії.

Ми нікому не відмовляємо в свободі об'єднання. Але не торкайтеся нашої етнічної ідентичності. Ми – як сім'я. Ми не можемо бути як одруженими, так і розлученими. Приєднавшись до СУР, будь-який член приймає Статут СУР, де чітко зазначені обов'язки членів СУР.

Я не хочу ієрархізувати пункти порядку денного позачергового з'їзду, бо кожен з них по своєму був важливий. Проте я не можу не висловити свою думку, що обговорення і прийняття Клузької Резолюції як Резолюції З'їзду СУР, власне виправдовує скликання З'їзду.

Таким явищам можна запобігти тільки через єдність і прозорість, постійно обговорювати їх, а не ставити їх під килим і тримати або передавати майбутнім проводам.

– Скажіть, будь-ласка, міграція української молоді за кордон на заробітки, а від цього депопуляція наших сіл, ослаблює СУР?

– Це дуже серйозна проблема, з якою стикаємося і яка ослаблює СУР. Це явище можемо побачити не тільки в українських селах, але і в регіонах, де мешкають румуни. На щастя, бачимо що Уряд Румунії розробляє все більше програм для того, щоб затримувати молодь у державі, але цей процес триває роки.

Союз українців Румунії намагається приділяти все більше уваги молодим українцям, організуючи спільні події з українськими школами, з університетами, повітовими інспекторами, і таким чином бачимо, що все більше молоді приходить на наші події.

Також і молодіжна організація СУР розробляє свій план культурних подій, має свій бюджет, що дає змогу долучати все більше молодих людей до сурівського життя. Великим успіхом для нас є те, що разом з головними редакторами часописів СУР проведемо конкурс для молодих журналістів з усіх повітів Румунії, де у нас існують філії.

Я радий, що все більше людей розуміють що без молоді у нас не буде майбутнього і що найголовніше є те, що в них є від кого вчитись. У нас є письменники, які відомі поза межами Румунії, які є членами Спілки Письменників Румунії та України, так що в них будуть добрі учителі.

Головне для нас є те щоб всі доклали зусиль щоб притягнути молодь, щоб їй було цікаво приходити до нас, і таким чином ми забезпечимо собі майбутнє.

– Пане голово, пане депутате, дякую за інтерв'ю.

Національна душа

«Лиш відважні одиниці й народи, що не хочуть закривати своїх хиб та звалювати вину на ворогів і обставини, мають перед собою світлу будучність – бо лиш ці виходять з життя побідниками».

Наші серця мусить ogrівати віра, віра в національного духа, віра в єдність і неподільність його й це має бути над нами наш національний Бог. Ми маємо вірити в єдність і неподільність народу, що він є окремим організмом в вінці народів – і не сміємо мати спільного ідеалу-Бога з чужинцями.

Щоб наша народня правда перемогла, конечно за неї невтомно боротися.

Нашу народню правду божу сказав нам наш пророк Тарас Шевченко. Необхідно кожному з нас розуміти ідею Шевченка; вона пошириться в народні маси, і стане власністю їх, тисячами-тисяч, ідейних думок наших поетів-письменників, журналістів, проповідників і з театральної сцени – сильною пропагандою.

Початком всякої нашої мудрости й освіти буде нам Тарас Шевченко. Колиб хтось знав усю мудрість світу та не знав ідеї Тараса, він буде сліпцем народньої правди.

Любити своє понад все, розуміти своє ліпше як чуже, воля піднести свою національну культуру до всесвітнього значіння – це є повинністю кожного характерного Українця!

І щоб це досягнути, конечно невтомної, великої праці: самим над собою й організації, яка мусить йти разом з громадським, горожанським вихованням!

(Чернівці, додаток «Самостійна Думка Української Матери» місячника «Самостійна Думка», число 3-4 за березень 1931 року, сторінка 1).

Роздуми нав'язні статтею «Національна душа»

В даній публікації, акцентуючи увагу на чернівецькому виданні «Самостійна Думка Української Матери» (журнал освіти, творчості й боротьби), я постараюся в черговий раз продемонструвати феномен злободневності публікацій часопису «Самостійна Думка» вже понад восьми-десятип'ятирічної давності. Водночас цим дописом я хоча б частково з забуду поверну це цікаве буковинське видання для жінок та нагадаю сучасному читачеві про його ідейного натхненника та редактора Сидонії Гнідий-Никорович. Щодо останньої моє завдання суттєво полегшила поява у місячнику Союзу Українців Румунії «Наш голос» (№286 за 2018 рік, стор. 6-8 початок) чудової статті завідувача кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича професора Володимира Антофійчука «Забута письменниця Сидонія Никорович». Вірніше можна зовсім не зупинятися на цьому аспекті, настільки інформативною є ця публікація. Між іншим, часопис СУРу «Наш голос» доступний у всесвітній мережі.

Ще один фактором, який надихнув мене на цей допис, стало загострення міжнародної ситуації навколо України та посилення внутрішніх проблем розбудови країни та громадянського суспільства. Зокрема досі мають слушність спостереження Б. Грінченка, сформульовані під час його полеміки з М. Драгомановим: «коли ми розмовляємо по-московськи, то й думаємо по-московськи». А відповідно – й діємо по-московськи. Такі психологічні тонкощі завжди використовували й використовують апологети «руського міра», а також угорського, польського тощо. Вони нехтують тим, що український закон «Про освіту» обстоює гуманістичні цінності, повагу до іншого, поділяє думку про єдність світу в його розмаїті, зокрема мовному, при збереженні визначального статусу державної мови, без якого Україна властиво неможлива.

«Самостійна Думка Української Матери» суттєво поживляла діяльність громадських жіночих організацій Буковини того часу, привертала увагу до важливості українського жіночого руху в умовах чужоземного панування, роз'яснювала основні напрями роботи організованого жіноцтва, виконувала неоціненну просвітницьку роль. Низка статей прямо присвячена питанням національної самосвідомості та боротьби за свої права. Серед публікацій часопису найбільшу увагу привертають статті самої Сидонії Гнідий-Никорович, Лесі Буковинки, Осипа Дуди, Надії Дашкевич, Ілярія Карбулицького, Талії Задуровичевої. Це свідчить, що зацікавленість жіночими проблемами в той період зростала. При цьому для редакції журналу характерні нові підходи до визначення місця і ролі жінки-матері в родині й суспільстві. Важливим завданням сучасної йому доби часопис (дивитися число 5 за 1932 рік) визначив необхідність «перетопити психіку раба на психіку національно ідейної української матері, сформулювати віру в себе, у свій народ, у здійснення народної ідеї. Жінка-мати повинна впоювати у дітей любов, віру, велику відвагу, необхідні їм для творення "свого",

для боротьби за "Правду свого народу", за відстоювання своєї національної гідності.»

Патріотичний характер та безкомпромісність «Самостійної Думки Української Матери» безпосередньо проілюструю (світлина та текстовий варіант додається) на прикладі редакційної програмово-світоглядної статті за перший рік видання «Національна душа». Вона ж надзвичайно наглядно демонструє феномен злободневності публікацій 85-річної давності щодо наших днів. Автором її найвірогідніше є сама С. Гнідий-Никорович (світлина додається). По суті це одна з програмних редакційних статей нового видання, яке побачило світ у Чернівцях 01.01.1931 року. Вона дає напрямок «праці на народній ниві» на всіх етнічних українських землях та закликає до активізації українського національно-визвольного руху. Слід зауважити, що стаття побачила світ в надзвичайно складний для українства час. Українська спільнота поневолена та розділена наче четверо (образно кажучи – «четвертована»). «Незгода, роздор і зависть з одного боку, байдужість, трусливість і рабство за панськими ласками з другого боку, занастали долю 45-мільйонного народу». Загарбники «... судять і карають не проступки поодиноких осіб, а цілу українську націю й ідею її самостійної державности». Відповідно обґрунтоване обурення й боротьба українців проти окупантів та визискувачів була повсюдною і не припинялась ні на один день. Це викликало співчуття багатьох народів, що мали подібні проблеми, та привертало увагу прогресивної світової громадськості.

Нація тоді (як і зараз) понад усе потребувала Віри в те, що можливо разом здолати всі перешкоди на шляху до суверенної, процвітаючої та щасливої України. І роль потужних ідейно патріотичних статей «цілому українському народові» неможливо переоцінити. Починається стаття яскравою та потужною за змістом цитатою одного з теоретиків українсько-



го націоналізму, але без посилання на конкретний твір. Як на мене, схоже за стилістикою на В. Липинського (до слова, на даний час у всесвітній мережі цілком це речення відсутнє). Далі короткі, конкретні та зрозумілі широкому загалу міркування, які наголошені та підсилені в ключових пунктах авторськими виділеннями. Вражає та особлива роль, яку відведено «нашому пророкові Тарасу Шевченку» в розумінні «нашої народньої правди». Наголос на слові «нашої» співзвучний з переконанням В. Липинського, що «для українського руху можуть стати фатальними гасла демократії й громадянського суспільства, оскільки вони спричинять штучне копіювання демократії за взірцями інших країн, а політична культура однієї нації не може бути механічно перейнята іншою». Також підкреслено надважливість «вірити в єдність і неподільність народу», що також відповідає поглядам В. Липинського, який вважав, що «основна умова створення української державности – це єдність: релігійна, регіональна, політична, організаційна, національна».

Основні ідеї статті «Національна душа» співзвучні з іншими публікаціями видання «Самостійна Думка Української Матери» того періоду: «До української нації!», «Слава во вишних Богу а в народі мир», «Христос воскрес!», «Молитва», «Воскресення Христове», «Поширюймо культ національного героїзму», «Народні провідники ...» тощо. Стилістика цих статей теж подібна. Провідна ідея всіх згаданих публікацій незмінна – мобілізувати українські сили на захист своїх національних та державницьких інтересів, головним з яких тоді було відновлення незалежності.

Пропоновану патріотичну статтю можна також розглядати як розвиток думок О. Кобилянської, опублікованих на сторінках місячника «Самостійна думка» трохи раніше, в січні 1931 року. Мається на увазі перша стаття першого числа місячника «До українського громадянства!» (наразі ця публіка-

Ярослав ОДОВІЧУК

Спеціально для часопису «Український вісник»

(Закінчення на 13 стор.)

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Останній тиждень для Федора Гулика, сільського лісника, був наче жахливий сон, з якого він хотів прокинутися.

«Чорний тиждень, та й годі!» – повторював собі Федір. Спочатку посварився зі своїм братом Василем нібито через те, що той відорав з його ниви борозну царини. Але Федір добре знав, що не та клята царина була причиною їхньої сварки, а «чемні» язика його Аннички та Василювої Юлини. А після тієї сварки Федір повернувся додому з корчми підхмелений і так побив жінку, що та вже третій день лежить в ліжку. До всього цього ще й поросна льоха здохла вчора, а сьогодні розбетеглася корова. Та нібито цього не було досить, чорт приніс ще й контроль до його кантону. Все на його голову!

Чорний тиждень, та й годі! – повторював, мов папуга, Федір. Вранці ходив до баби Фальчі, а та ворожила йому на картах. Кляті карти показували довгу, далеку й важку дорогу, яку він мусить подолати через своїх ворогів.

Невже... Боже хорони!.. – перелякано перехрестився Федір. Напевне його вороги видадуть, що він продавав бутуги з лісу, і його посадять в тюрму. Це й буде та довга, далека й важка дорога, яку показували карти.

Ні, такого бути не може, – міркував собі далі Федір, адже старий Поштарик обіцяв, що врятує його, він же здавна лісник й знається з одним шефом, пізнає й цих клятих контролерів з Бая Марє.

Не може бути, щоб не викрутився. Та й взагалі, хіба багато чого знайшли вони в нього в кантоні? Вісімнадцять букових пнів в Стижереті, сім дубових у Горшлозі й чотири ялинові в Ковнику – це не так багато. Він візьме двадцять літрів слив'янки й понесе до старого Поштарика, а той вже знає, що далі робити. Контролери повернуться в понеділок, щоб продовжити інвентар. Хочби чорт їх не заніс у Ялинку Урстину, бо тоді

ЧОРНИЙ ТИЖДЕНЬ

не лише Поштарик, а й сам дідько не врятує його від тюрми. Хоча звідти він продавав смєреки тільки льопакам в Полянну, та все ж боявся, щоб хтось не доніс на нього. Та з Рунуй цього не знає ніхто й ніхто не може донести – переконував себе Федір.

«Піду за міст в корчму до Замерзлого, прислухаюсь про що розмовляють люди, вип'ю чарку-

тремтячим від хвилювання голосом.

«Якого чорта я прийшов до корчми і що цей старий бик про мене знає? – пробував здогадатися Федір. – Невже знає, що я продав смєреки з Ялинки Урстиної, чи, може, знає, що вполював сарну на Мадяровому Лазі? Треба дізнатися і підкупити старого, щоб мовчав, бодай поки пройде оцей



дві рому, може, забуду трішки про цих клятих контролерів», – поміркував собі Федір і попрямував до корчми. Та тільки переступив поріг, як напівп'яний Михайло Чабришин пристав до нього, як реп'ях до кожуха, горлаючи:

– Добрий вечір, Фе...!

– Добрий вечір, вуйку! – відповідив ніяково Федір.

– Не дивись так на мене, Фе, я трохи випив, але, Фе... я все знаю, все... не думай, що я дурень! – пригрозив йому пальцем.

У Федора аж мороз побіг по спині. Обдивився навколо, чи хтось не почув старого. Та в корчмі, як в корчмі - гамір і крик, кожен пантрує свою чарку й свою розмову. Федір полегшено видихнув:

– Тихо, вуйку, цит'єте, не кричіть так! Давайте, я вас почастую чаркою рому, – припрошував старого

клятий контроль».

– Дві чарки рому! – попросив Федір.

Замерзлий здивовано подивився на Федора: він знав, який той скупий – ніколи не п'є за свої гроші, а крутиться по корчмі, поки хтось не почастує його чаркою рому або гальбою пива. Лісникам люди завжди дають пити, а тепер Федір, дивись, п'є за свої гроші та ще й старого частує!

Федір взяв чарки з ромом і попрямував до вільного столика, услід за ним ступав, як вірний пес за господарем, старий Чабришин.

– Беріть, вуйку, випийте! – припрошував старого Федір.

– Нехай Бог прийме за душу твого батька! Добрий був чоловік, як дарабка хліба, – промовив старий і вихилив чарку до дна. – Ти думаєш собі, Федоре, що старий

Михайло Чабришин, як п'яниця, то й дурень? Ге-ге, Фе... я не дурень, я все знаю, Фе... Чуєш, все!

– Цит'єте, вуйку, цит'єте, не кричіть так, я куплю пляшку рому й ми домовимось, тільки не кричіть! – благав Федір старого.

– А закурити мені не візьмеш, Фе?

– Візьму вам, вуйку, чого тільки захочете, лиш мовчіть! Андрію, давай цілу пляшку рому й пачку цигарок! – замовив у Замерзлого Федір. Той, ще більш здивований, приніс і поставив пляшку на стіл, а старому подав пачку цигарок «Плуґар».

– Пиймо, вуйку! – захопив старого Федір, наливаючи в чарки. – Тільки не кричіть.

– Не буду кричати, не дурний я, Фе... Я все знаю! – повторив старий і вихилив чарку до дна.

– Що ви знаєте, вуйку? – тихо запитав Федір старого.

– Все знаю, Фе, все! Чуєш, все! – повторював сп'янілий старий. – Не дурний я, Фе, не дурний.

– А звідки ви знаєте?

– Як звідки? Та хіба я не робив чотири класи при мадьярах? Я все знаю: читати й писати по-волоськи, по-мадярськи, по-руськи. А рахувати... При туй Романії у Бозовічі сортатор з папером та клайбасом рахує, а я «озон перц» йому зрахую в голові...

– Не меліть мені дурниць, а кажіть, що знаєте!

– Як, що знаю? – витріщив старий очі. – Я все знаю, Фе...

– Дурний ви, вуйку!

– Як дурний, Фе? Та ж я все знаю!

– А про мене... про мене що ви знаєте? – поцікавився Федір.

– А хіба що мені про тебе треба знати? Я думаю, що ти добрий, як твій тато, царство йому небесне. Ади, ти мені платиш випивку, ще й цигарок купив.

Федір встав з-за столу і, не попрощавшись зі старим, вийшов з корчми.

«Чорт би тя забрав з дурним дідом! Я думав, що бозна-що знає про мене, ну й натратився я! Чорний тиждень, та й годі!» – зітхнув Федір.

3 архівів * 3 архівів * 3 архівів * 3 архівів * 3 архівів * 3 архівів * 3 архівів

(Продовження з 12 стор.)

ція доступна у всесвітній мережі як у текстовому варіанті, так і світлиною), в якій видатна письменниця, культурно-освітня та громадська діячка вражає безкомпромісністю, конструктивністю та широтою своїх поглядів щодо «праці на народній ниві». При цьому її міркування подані у формі закликів та пропозицій. Стилїстика обох статей теж дещо схожа – лаконічні об'ємом та формою, але вражаючі своєю чіткістю, конкретністю, обґрунтованістю та безкомпромісністю. Багато думок з цих статей хочеться безпосередньо цитувати, настільки вони довершені.

Підсумовуючи наведене слід констатувати – пропонується патріотична стаття «Національна душа» з далекого вже 1931 року напрочуд актуальна й у наші дні. Невідомий автор зумів стисло але надзвичайно вичерпно дати відповіді на деякі ключові питання нашого суспільства та запропонувати шляхи вирішення головних проблем нашого державотворення. Адже

зараз українцям світу, як можливо ніколи раніше, потрібні «Своя Правда» (але саме Правду у нас і не люблять, і її бояться!), єдність (бо «без згоди нема свободи!»), конструктивна та «невтомна велика праця» на всіх рівнях («не за страх, а за совість!»). Наша доля в наших руках! І починати слід кожному з себе, з великої праці «самим над собою»! Особливо це стосується лідерів, авторитетних осіб та керівників регіонального та вище рівнів, власні неконструктивні амбіції яких часто-густо заважають виконанню стратегічних та поточних завдань, які постали перед країною та нацією.

P.S. Наведені матеріали 1931 року дивовижно співзвучні з духом Резолюції від 23 червня 2018 року щодо єдності організації Позачергового З'їзду Союзу українців Румунії в м. Сігету Мармацієй. До речі, я особисто палко вітаю цей виважений та конструктивний документ, що цілком відповідає ситуації в СУРІ та українській громаді Румунії загалом.

ПЕРША ЛЮДИНА ПАНЬ-ГУ

(міф Стародавнього Китаю)

Був час, коли земля і небо ще не відділилися одне від одного і, злиті разом, складали щось схоже на куряче яйце. Тут і зародилася, як курча в жовтку, перша людина Пань-гу. Минуло вісімнадцять тисяч років, перш ніж вона прокинулася. Навколо була суцільна липка темрява, і серце людини заніміло від жаху. Але ось її руки намацали якийсь предмет. Це була, не знати звідки взялася, сокира. Пань-гу розмахнувся що є сили і вдарив перед собою.

Пролунав сильний грім, ніби від того, що розкололася гора. Нерухомий світ, у якому перебував Пань-гу, почав рухатися. Все легке і чисте сплило вгору, а важке й брудне опустилося на дно. Так виникли небо і земля. «Чи довго вони лишаться розділеними? Чи зможе утриматися небо без опори?» – ці тривожні думки заворушилися в мозку першої людини Пань-гу, і він відразу уперся головою в небо, ногами в землю.

Так він стояв непорушно. З кожним днем небо піднімалося все вище, і Пань-гу теж відповідно витягувався. Вісімнадцять тисяч років перебувала перша людина між небом і землею, поки відстань між ними не стала у дев'яносто тисяч лі.



Після цього небо перестало підніматися, і Пань-гу зрозумів, що світ завершений. Він радісно зітхнув. Від зітхання народилися вітер і дощ. Він відкрив очі – і почався день. Йому б жити й жити, радіючи міцності й красі новонародженого світу. Але життя його було в рості. Припинивши рости, він мав померти.

Тіло Пань-гу стало світлом і життям. Ліве око засяяло сонцем, праве – зблищало місяцем. Чотири кінцівки і п'ять внутрішніх частин тіла стали чотирма сторонами світу і п'ятьма священними горами, кров – річками й рівчачками, жили й вени – шляхами, що вкрили землю, плоть – ґрунтом, а волосся на голові й вуса – рослинами на ній, зуби й кістки – золотом і камінням, кістковий мозок – перлинами й нефритом, передсмертний піт, що виступив на тілі Пань-гу, став дощем і росою.

"Дедал та Ікар" (давньогрецький міф, записаний Катериною Гповацькою)

ЧИ ЗНАЛИ ВИ?

Найдовший музичний інструмент у світі – це українська трембіта. Її довжина може досягати чотирьох метрів, а її звуки чутні більш ніж за десять кілометрів.

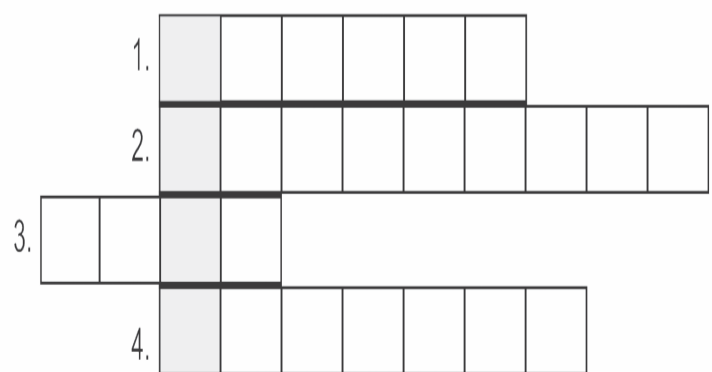
Найстарішим навчальним закладом Східної Європи вважається Києво-Могилянська академія (1615 р.).

Перша газова лампа винайдена у Львові працівниками аптеки «Під золотою зіркою» Ігнатієм Лукасевичем та Яном

Зехом у 1853 р. Того ж року у львівському шпиталі була проведена перша хірургічна операція при освітленні газовою лампою. Згодом газова лампа була представлена на міжнародній виставці в Мюнхені, винахід був відзначений там спеціальною грамотою.

Найглибша у світі Станція метро знаходиться у Києві – це «Арсенальна». Вона проходить під землею на глибині 105 м. Станцію біля будівлі парламенту побудували в 1960 р., однією з перших. За деякими даними, у тунелях біля «Арсенальної» є таємні схованки для політичної верхівки.

КРОСВОРД



1. Тварина з коротким хоботом.
2. Тваринка, в якої задні ноги в 4 рази довші за передні.
3. Хижий птах, що полює на зайців, мишей, полівок.
4. Маленьке, сіреньке, а хвостик як шило.

(Відповідь на 15 стор.)

ДИТЯЧІ СТОРІНКИ

Ліна КОСТЕНКО

УСЕ МОЄ, ВСЕ ЗВЕТЬСЯ УКРАЇНА

... Буває, часом сплпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, –
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є – дорога, явори,
усе моє, все зветься Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори...

Геннадій ДЕСНЯНСЬКИЙ

УКРАЇНА, ЯК РІДНА МАТИ

Від Донецька до Крима і Львова
Розпростерлась моя сторона.
Знають в світі красиве це слово –
Україною зветься вона!

Там, де простір безкрайнього поля,
Від сівби і до самих до жнив,
З колоском колихається доля
Козака, що раніше тут жив.

Я ходив по зелених Карпатах,
Бачив сяйво церков золоте,
У віночках на наших дівчатах
Різотрав'я казкове цвіте.

Україна, як рідная мати
Огортає теплом нас своїм,
А Шевченко - він буде стояти –
Збережемо прекрасний цей дім.



Володимир СОСЮРА

ЯК НЕ ЛЮБИТЬ ТОЙ КРАЙ

Як не любить той край,
Де вперше ти побачив
Солодкий дивний світ,
Що ми звемо життям,
Де вперше став ходити
І квіткою неначе
В його теплі зростав
І усміхавсь квіткам!

Павло ТИЧИНА

* * *

Ви знаєте, як липа шелестить
у місячні весняні ночі?

Кохана спить, кохана спить,
Піди збуди, цілуй їй очі.
Кохана спить...

Ви чули ж бо: так липа шелестить.

Ви знаєте, як сплять старі гаї?
Вони все бачать крізь тумани.

Ось місяць, зорі, солов'ї...
«Я твій» – десь чують дідугани,
А солов'ї!..

Та ви вже знаєте, як сплять гаї!

Віктор ТЕРЕН

НЕ ЗАБУДЬ!

Ще малий, але ж сміливець –
Сам біжить у гай...
Ти, мій хлопче, українець –
Те запам'ятай.

Ще мала, а по барвінок
Вже ходила в гай...
Ти, дівчатко, українка –
Тож не забувай.

Вирина стежина рідна
З теплої трави...
Мати наша – Україна,
Не забудьте ви.

ГУМОР

ТЕПЕР КАНІКУЛИ

– Скільки днів у липні? – запитала
мати сина.
– Не знаю.
– Як же це так? Ти ж до школи
ходиш.
– А в нас тепер канікули.

ЗДИВУВАННЯ

– І чому це стародавні мудреці каза-
ли, що мовчання – золото? – обу-
рюється Петрик. – Коли я мовчу в
школі, то мені вчитель завжди ставить
одиницю.

ЯК ЗБЕРЕГТИ ПІДРУЧНИКИ

Класний керівник:
– Як треба зберігати підручник, щоб

він завжди був новим і чистим?
– Краще його зовсім не носити до
школи, – відповів учень.

ЗАСПОКОЇВ

Стоїть хлопчик біля клітки з левом.
Побачив його працівник зоопарку й
каже:

– Хлопчику, відійди від клітки.
– Не бійтеся, дядечку, я йому нічого
не зроблю!

ДВОЄ ХЛОПЦІВ ДИВЛЯТЬСЯ НА ПТАХА

– Аби ця ворона вміла говорити...
От би спитали в неї що-небудь...

– Якби ця ворона вміла говорити,
вона сказала б тобі: «Я не ворона, а
грак. Ворони сірі, а я, бач, геть чор-
ний!»

(Відповідь з 14 стор.)

1. Сайгак



2. Тушканчик



3. Орел



4. Полівка



Фестиваль українського рибальського борщу

Щороку у липні до Суліни з'їжджаються з усієї Румунії і навіть з-за кордону гості, аби посмакувати справжнім рибальським борщем. Цього року господині із 11 сіл Тульчанського повіту прийшли на фестиваль, щоб приготувати найсмачніший рибний борщ.



Добратись до Суліни можна тільки так званним «пасажиром», судном, яке перевозить людей, які живуть уздовж каналу Суліна.

На пароплаві кожен раз багатолюдно, бо тут від однієї місцевості до іншої нема як добратись сухопутньою дорогою, а тільки водною, тому для мешканців сіл Малюк, Горгова, Крішан та Суліна єдиний засіб пересування це човен або катер. Дорога «пасажиром» від Тульчі до Суліни триває біля 5 годин. На ньому можна зустріти багато туристів, котрі прийшли у Дельту ловити рибу і на відпочинок. В місті Суліна, на березі Чорного моря, влаштували гарний пляж, де можна загоряти на сонці після купелі.

По каналу Суліна дорога була приємною, «пасажир» рухався повільно, ми могли фотографувати і милуватися гарним пейзажем Дельти.

Нарешті дійшли до Суліни. Тут чекав нас голова повітової організації СУРу Дмитро Черненко, який, щоб не порушити традицію Дельти, на вечерю замовив смаженої риби.

Наступного дня почалася підготовка до рибного борщового змагання.

Біля десятої години голова повітової організації Дмитро Черненко відкрив фестиваль привітальним словом для гостей та всіх учасників фестивалю, а також коротко зробив історичний огляд про Дельту Дунаю та про українців, які живуть тут.

Він сказав, що українці Дельти справжні нащадки запорізьких козаків, вони бережуть прабатьківську мову, традиції, культуру і свою пісню.

На фестиваль прибули члени Ради Союзу Українців Румунії на чолі з генеральним секретарем Любою Горват, Ніколає Редуш, примар міста Суліни, та багато жителів околиць.

Почесними гостями події були із України Маріян Гаденко, народний артист України з дружиною Ольгою Гаденко, кінорежисер, лауреат Шевченківської премії Валентин Сперкач, Алла Кендзера, голова секретаріату Товариства «Україна – Світ», бандуристка Світлана Мірвода та Володимири Гонський, український громадсько-політичний діяч, ведучий найбільших патріотичних протестних акцій Майдану.

Українці Дельти справжні рибалки, вони вміють ловити рибу, а найкраще вміють варити український рибний борщ. Вони рознесли рецепт борщу по різних регіонах Румунії та України. У кожному селі господині до рецепту борщу додавали щось своє, додавали різних сортів риби – свіжої, в'яленої, сушеної, щоб дати смак борщу.

Всі конкуренти заготовили необхідні продукти для борщу. Як знаємо, для рибного борщу головний продукт це свіжа риба різного виду.



У змаганні брали участь господині з Караорману, Крішану, Кілії Веке, Леті, Мурігюлу, Пардіни, Тульчі, Теліци, Чукурови, Фентина Марє та Суліни.

Кожна команда старалась якнайкраще підготувати фестивльний стіл для презентатії. Коли борщ кипів на вогні, господині готували пампушки та мамалигу.

Борщ готовий. Далі необхідне формування журі. І так, голова Повітової філії Дмитро Черненко запросив Валентина Сперкача, Аллу Кендзеру, Світлану Мірводу, Любу Горват та прімаря міста Суліни Ніколає Редуша приєднатись до журі.



По площі, де готувився борщ, розповсюдився приємний запах. Почалась дегустація борщу. Кожен борщ мав особливий смак, господині мали свій секрет, щоб борщ був найсмачнішим.

Членам журі було досить важко вибрати, котрий із борщів найсмачніший.

Порадившись, вони вирішили, що всі команди заслужили перше місце, але там, де є змагання, потрібно, щоб були і лауреати. І так перше місце завоювали команди з Караорману, Теліци і Суліни.

Насправді, всі команди заслужили перше місце, вони всі старались і напружувались, щоб подія відбулась у якнайкращих умовах.

Потрібно сказати, що під час приготування



борщу було представлено артистичну програму. На сцену вийшли бандуристка Світлана Мірвода, Маріян Гаденко та Валентин Гонський, які проспівали кілька українських пісень.

Організаторами фестивалю були Союз українців Румунії та Тульчанська повітова організація СУРу, якою керує Дмитро Черненко.

Тереза МАЛЯРЧУК-ШЕНДРОЮ

Фото авторки

Подасмо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România